

บทที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้ จะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยแยกเป็นหัวข้อย่อย ดังต่อไปนี้

1. นิยามศัพท์และการวัด
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจแบบ exploratory research เนื่องจากประเด็นที่ศึกษานี้ ยังไม่พบว่ามีผู้เคยทำการศึกษาวิจัยในเชิงสังคมวิทยามาก่อน ในการศึกษาครั้งนี้ จึง มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นและแสดงลักษณะทั่วไปของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบดังกล่าวเป็นหลักในการศึกษา

นิยามศัพท์ศัพท์และการวัด

พระปริยัติธรรม หมายถึง หลักสูตรการศึกษาดั้งเดิมของคณะสงฆ์ ที่จัดขึ้นสำหรับให้พระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ (1) แผนกนักธรรม มี 3 ชั้น คือนักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก (2) แผนกบาลี แบ่งออกเป็น 8 ชั้น คือ ประโยค 1-2, ประโยค ป.ธ 3, ประโยค ป.ธ 4, ประโยค ป.ธ 5, ประโยค ป.ธ 6, ประโยค ป.ธ 7, ประโยค ป.ธ 8 และประโยค ป.ธ 9

พระนิสิต หมายถึง พระภิกษุสามเณร ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในคณะพุทธศาสตร์ มานุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ ในส่วนกลางของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1-4

ความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรม หมายถึง ความประสงค์ที่จะเรียน ความเอาใจใส่ต่อการเรียน หรือความตั้งใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมหรือทำกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งเกิดขึ้นโดยความสมัครใจ เช่น การเข้าชั้นเรียน การฟังคำบรรยายของครูสอน การอ่านหนังสือเรียนพระปริยัติธรรม ตลอดจนการสนทนาหรือค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับพระปริยัติธรรมเพิ่มเติม เป็นต้น

สำหรับคำถามที่ใช้วัดระดับความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติ ผู้วิจัยได้สร้างมาตรวัดแบบ Likert Type Scale หรือ Summated-Rating Scale ขึ้นมา โดยมาตรวัดดังกล่าว ประกอบด้วยคำถามดังต่อไปนี้

1. ในขณะที่อยู่ในห้องเรียนพระปริยัติธรรม ท่านตั้งใจฟังการบรรยายของอาจารย์อย่างเต็มที่ (+)
2. เมื่อมีเวลาว่าง ท่านชอบอ่านตำราเรียนพระปริยัติธรรมมากกว่าหนังสืออื่นๆ (+)
3. ท่านรู้สึกว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้ท่านเรียนพระปริยัติธรรม คือการถูกบังคับจากผู้ปกครอง สงมมากกว่าโดยความสมัครใจ (-)
4. ถ้าไม่มีเหตุจำเป็น ท่านมีความต้องการจะเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ (+)
5. แม้จะไม่ถูกบังคับ ท่านก็ยินดีที่จะเรียนพระปริยัติธรรมด้วยความเต็มใจ (+)
6. ท่านรู้สึกว่า การเรียนพระปริยัติธรรม เป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย (-)
7. ท่านมักจะเข้าห้องเรียนพระปริยัติธรรมช้ากว่าคนอื่นๆอยู่เสมอ (-)
8. ท่านไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมหรืองานเสริมหลักสูตรพระปริยัติธรรมที่ได้รับมอบหมาย (-)
9. ถ้ามีโอกาส ท่านตั้งใจจะศึกษาพระปริยัติธรรมต่อไปเรื่อยๆ (+)
10. ท่านรู้สึกมีความสุขเป็นพิเศษ เมื่อได้พูดคุยกับคนอื่นๆในเรื่องพระปริยัติธรรม (+)
11. หากท่านหมดโอกาสเรียนพระปริยัติธรรม ท่านจะรู้สึกเสียดายมาก (+)
12. ท่านไม่ค่อยชอบค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับพระปริยัติธรรมเพิ่มเติมจากที่ได้เรียนมา (-)
13. เมื่ออยู่ในห้องเรียนพระปริยัติธรรม ท่านรู้สึกว่าเวลาผ่านไปค่อนข้างช้า (-)
14. การที่ได้เรียนพระปริยัติธรรม ทำให้ท่านไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในเพศบรรพชิต (+)
15. ท่านรู้สึกกังวล เมื่อต้องขาดเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อไปทำกิจธุระจำเป็นอย่างอื่น (+)
16. ในขณะที่อ่านหนังสือเรียนพระปริยัติธรรม ท่านรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว (+)
17. ท่านตั้งใจที่จะเรียนวิชาการทางโลกอยู่เสมอ ถ้ามีโอกาส (-)
18. ท่านคิดว่า การเรียนวิชาการทางโลก ให้ความเพลิดเพลินกับท่านมากกว่าการเรียนพระปริยัติธรรม (-)

ในส่วนของคำถามเหล่านี้ จะมีคำตอบ 7 ข้อเลือกด้วยกันคือ

- (1) เห็นด้วยอย่างมาก
- (2) เห็นด้วย
- (3) ค่อนข้างจะเห็นด้วย
- (4) ไม่แน่ใจ/ตอบไม่ถูก
- (5) ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย
- (6) ไม่เห็นด้วย

(7) ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

จากการนำเอาข้อความเหล่านี้ไปทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability test) ของมาตรวัด ปรากฏว่ามีข้อความที่มีค่าเป็นลบจำนวน 4 ข้อด้วยกันคือ ข้อ 4,6,7, และ 9 จึงตัดออกไปจากแบบสอบถาม และเนื่องจากเห็นว่าคำถามที่เหลืออยู่ก็เป็นการเพียงพอที่จะวัดระดับความสนใจดังกล่าว จึงไม่มีการตั้งคำถามใดใดขึ้นมาทดแทน จึงเหลือคำถามทั้งสิ้นจำนวน 14 ข้อด้วยกัน

ในการประเมินค่า ผู้ศึกษาใช้หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนในคำตอบแต่ละข้อเลือก ดังนี้

คะแนนสำหรับคำถามเชิงบวก (positive item)

เห็นด้วยอย่างมาก	ให้คะแนน	7 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	6 คะแนน
ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ให้คะแนน	5 คะแนน
ไม่แน่ใจ/ตอบไม่ถูก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	ให้คะแนน	1 คะแนน

คะแนนสำหรับคำถามเชิงลบ (negative item)

เห็นด้วยอย่างมาก	ให้คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ค่อนข้างจะเห็นด้วย	ให้คะแนน	3 คะแนน
ไม่แน่ใจ/ตอบไม่ถูก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	5 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	6 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	ให้คะแนน	7 คะแนน

หลังจากนั้น จึงรวมคะแนนของทุกๆคำถาม (item) เข้าด้วยกัน ซึ่งคะแนนที่ได้จากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง จะมีพิสัยอยู่ระหว่าง 14-98 คะแนน แล้วจึงแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มมีความสนใจต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปานกลาง และมาก ขนาดของจำนวนชั้นคะแนนในแต่ละกลุ่ม ได้มาจากสูตร พิสัยสูงสุด-พิสัยต่ำสุด /3 ซึ่งจะได้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 42 จัดอยู่ในกลุ่มมีความสนใจต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษา "น้อย"

ผู้ที่ได้คะแนน 42-70	จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรม “ปานกลาง”
ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 70	จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรม “มาก”

การมองเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการศึกษาพระปริยัติธรรม: หมายถึง ความรู้สึกของพระสงฆ์ต่อการเรียนพระปริยัติธรรม ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีคุณค่า หรือมีประโยชน์ต่อตนเอง เช่น ช่วยให้ตนเองสามารถประพฤติปฏิบัติตนหรือดำเนินวิถีชีวิตตามหลักศาสนาได้ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ในการกระทำบทบาทหน้าที่ของคนที่มิต่อสังคม ได้อย่างถูกต้อง นำความภาคภูมิใจมาสู่ตนเอง และได้รับการยอมรับจากคนอื่นๆ เป็นต้น

คำถามที่ใช้วัดการมองเห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของการศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นมาตรวัดแบบ Likert Scale ประกอบด้วยชุดคำถามดังต่อไปนี้

1. ท่านเห็นว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ (+)
2. ท่านรู้สึกว่าคุณค่าที่ได้รับจากการศึกษาพระปริยัติธรรม ไม่เพียงพอให้พระสงฆ์ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคปัจจุบัน (-)
3. ท่านคิดว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิทางการศึกษาพระปริยัติธรรมสูง จะได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไปมากกว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิทางการศึกษาทางโลกสูง (+)
4. ท่านให้ความสำคัญกับการศึกษาพระปริยัติธรรมมากกว่าการศึกษายาอื่น (+)
5. ชีวิตในสมณเพศของท่าน คงไม่มีความหมายเท่าใดนัก ถ้าท่านไม่มีความรู้ทางด้านพระปริยัติธรรม (+)
6. ท่านคิดว่า การที่ท่านสามารถสอบผ่านพระปริยัติธรรมได้ ทำให้ท่านภาคภูมิใจในตัวเอง (+)
7. การที่พระสงฆ์จะทำประโยชน์ให้กับสังคมได้หรือไม่ นั่น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับวุฒิทางการศึกษาพระปริยัติธรรม (-)
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาพระปริยัติธรรม ไม่คุ้มกับเวลาที่สูญหายไป (-)
9. การศึกษาพระปริยัติธรรม ถือว่าเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง (+)
10. พระสงฆ์จะมีวัตรปฏิบัติดีหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับวุฒิการศึกษาด้านพระปริยัติธรรม (-)
11. ท่านไม่รู้ว่า จะนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาพระปริยัติธรรมไปใช้ประโยชน์อะไร (-)
12. ท่านคิดว่า ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนพระปริยัติธรรม นำเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้น้อยเกินไป (-)
13. การศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของพระภิกษุสามเณร (+)
14. การศึกษาพระปริยัติธรรม ไม่ได้ช่วยให้พระสงฆ์ล่วงละเมิดพระธรรมวินัยน้อยลง (-)

15. ท่านสามารถทำบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ได้อย่างสมบูรณ์ แม้จะไม่มีวุฒิทางการศึกษาพระปริยัติธรรมก็ตาม (-)

คำตอบจะมี 7 ข้อเลือกเช่นเดียวกัน คือ เห็นด้วยอย่างมาก, เห็นด้วย, ก่อนข้างจะเห็นด้วย, ไม่แน่ใจ/ตอบไม่ถูก, ก่อนข้างจะไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

จากการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ (reliability test) พบข้อความที่มีค่าคิดลบซึ่งแสดงว่าไม่สอดคล้องกับคำถามอื่นๆ จำนวน 4 ข้อคือ ข้อ 3,4,5,10 และคำถามที่มีค่าบวกค่า 1 ข้อคือข้อที่ 11 จึงตัดออกทั้งหมด จึงเหลือคำถามทั้งสิ้น 10 ข้อด้วยกัน

ซึ่งคะแนนที่ได้จากผลรวมของคำถามทุกคำถาม จะอยู่ในช่วง 10-70 คะแนน ผู้ศึกษาทำการแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คือระดับต่ำ กลาง และสูง โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งช่วง ดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 31	จัดอยู่ในกลุ่มมองเห็นคุณค่าของการศึกษาพระปริยัติธรรม “น้อย”
ผู้ที่ได้คะแนน 31-50	จัดอยู่ในกลุ่มมองเห็นคุณค่าของการศึกษาพระปริยัติธรรม “ปานกลาง”
ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 50	จัดอยู่ในกลุ่มมองเห็นคุณค่าของการศึกษาพระปริยัติธรรม “มาก”

การควบคุมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์สงฆ์: หมายถึง ระดับความเข้มงวดกวดขันของเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ ในการบังคับให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระพระปริยัติธรรม ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนพระปริยัติธรรม หรือปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการเรียนพระปริยัติธรรม

ในด้านการวัด ใช้มาตราวัดแบบ Likert scale ประกอบด้วยคำถามดังต่อไปนี้

1. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ในวัดของท่าน คอยสอดส่องดูแล เอาใจใส่ต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ไม่มากนัก (-)
2. ท่านรู้สึกว่าการตอรองในเรื่องกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการศึกษาพระปริยัติธรรมในวัดของท่าน ไม่ค่อยได้รับการผ่อนผัน (+)
3. ท่านมีอิสระพอสมควร ในการล่งละเมิดกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการศึกษาพระปริยัติธรรม (-)
4. โดยภาพรวมแล้ว ในวัดของท่าน มีการควบคุมอย่างเคร่งครัดให้พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการศึกษาพระปริยัติธรรม (+)
5. ท่านรู้สึกว่าเป็นเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ในวัดของท่าน ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการลงโทษผู้ละเมิดกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการศึกษาพระปริยัติธรรมเท่าใดนัก (-)

6. หากพระภิกษุสามเณรที่เรียนพระปริยัติธรรมในวัดของท่านหลบเลี่ยงการเข้าชั้นเรียน มักจะถูกลงโทษอย่างจริงจัง (+)
7. ในวัดของท่าน จะไม่เข้มงวดกวดขันให้พระภิกษุสามเณรที่เรียนพระปริยัติธรรม ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือเรียน (-)
8. ในขณะที่เรียนพระปริยัติธรรม ท่านรู้สึกเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ หากไม่เอาใจใส่ในการศึกษาพระปริยัติธรรม (+)
9. ท่านถูกตำหนิจากพระผู้ใหญ่เสมอ เมื่อไม่ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือเรียนพระปริยัติธรรม (+)
10. เจ้าอาวาสในวัดของท่าน ไม่ค่อยสนใจว่าใครจะเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียนพระปริยัติธรรม (-)
11. โดยเปรียบเทียบแล้ว ในวัดของท่านค่อนข้างมีความเข้มงวดกวดขันในเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรมน้อยกว่าวัดอื่นๆ (-)
12. ในขณะที่เรียนพระปริยัติธรรม ท่านต้องท่องบทเรียนตามที่ครูสอนกำหนดให้ได้ทุกวัน (+)

ในส่วนคำตอบ ประกอบด้วย 7 ข้อเลือกเช่นเดียวกับข้างต้น คือ เห็นด้วยอย่างมาก, เห็นด้วย, ค่อนข้างจะเห็นด้วย, ไม่แน่ใจ/ตอบไม่ถูก, ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

ผลของการนำเอาคำถามเหล่านี้ไปทดสอบความเชื่อถือได้ พบว่ามีข้อความที่มีค่าการทดสอบค่าซึ่งถ้าตัดออกจะทำให้ค่า Reliability Coefficients Alpha สูงขึ้น 2 ข้อคือคำถามข้อ 9 และข้อ 12 จึงตัดออกไป

ดังนั้น คะแนนที่ได้จากผลรวมของคำถามทุกคำถาม จะอยู่ในช่วง 10-70 คะแนน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 31	จัดอยู่ในกลุ่มที่ถูกควบคุมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ “อย่าง ไม่เข้มงวด”
ผู้ที่ได้คะแนน 31-50	จัดอยู่ในกลุ่มที่ถูกควบคุมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ “ปานกลาง”
ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 50	จัดอยู่ในกลุ่มที่ถูกควบคุมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ “อย่างเข้มงวด”

การกระตุ้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมของบุคคลสำคัญ: หมายถึงการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะที่ส่งเสริม ผลักดัน หรือเร่งเร้าให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาพระปริยัติธรรม ระหว่างพระสงฆ์ผู้เรียนพระปริยัติธรรมกับพระสงฆ์รูปอื่น ที่พระสงฆ์ผู้เรียนพระปริยัติธรรมให้ความสำคัญ มี

ความสนิทสนมหรือให้ความไว้วางใจ มีความเชื่อถือ หรือยึดถือเป็นแบบอย่าง ในที่นี้ หมายถึงเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ ครูสอนพระปริยัติธรรมหรือเพื่อนสนิทของพระสงฆ์

คำถามที่ใช้วัด แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1:

1. พระสงฆ์รูปใดที่ท่านเห็นว่ามีผลสำคัญต่อตัวท่านในด้านความรู้สึกมากที่สุด?
 1. เจ้าอาวาส/ผู้ปกครองสงฆ์
 2. ครูสอนพระปริยัติธรรม
 3. เพื่อนสนิท
 4. อื่นๆ (ระบุ.....)

ในกรณีที่ถูกถามตัวอย่างเลือกตอบว่า “อื่นๆ (ระบุ)” จะตัดออกจากการวิเคราะห์ เนื่องจากไม่มีบุคคลสำคัญที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะเป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาพระปริยัติธรรม ส่วนผู้ที่เลือกตอบในข้อเลือกอื่น จะวัดระดับการกระตุ้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมจากคำถามในส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2:

กรณีที่ถูกถามตัวอย่างตอบว่า “เจ้าอาวาส/ผู้ปกครองสงฆ์” วัดระดับการกระตุ้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมของเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ที่มีต่อพระสงฆ์ผู้เรียนพระปริยัติธรรมด้วยชุดคำถาม ดังต่อไปนี้

1. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ เอาใจใส่ ให้คำแนะนำต่อการศึกษาของท่านอยู่เสมอ (+)
2. เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนพระปริยัติธรรม เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่านมักจะให้คำปรึกษาอย่างเสียไม่ได้ (-)
3. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่าน ขาดความสามารถในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม (-)
4. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่าน มีความรู้ความเข้าใจในพระปริยัติธรรมเป็นอย่างดี (+)
5. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่าน ให้ความสนใจต่อการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมน้อยเกินไป (-)
6. ท่านคิดว่า เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่าน เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารคณะสงฆ์ ในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม (+)
7. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่าน ตั้งความหวังในตัวท่านไว้สูง เกี่ยวกับการสอบผ่านพระปริยัติธรรม (+)
8. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่าน มักให้การยกย่องพระภิกษุสามเณรที่มีความสามารถในการศึกษาพระปริยัติธรรมให้ท่านฟังอยู่เสมอ (+)

9. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่าน มักหลีกเลี่ยงการพูดคุยกับพระภิกษุสามเณร ภายในวัดในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนพระปริยัติธรรม (-)
10. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ในวัดของท่าน ไม่มีชื่อเสียงในด้านการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม (-)
11. พระภิกษุสามเณรที่มีความสนใจในการศึกษาพระปริยัติธรรม มักจะได้รับสิทธิพิเศษ บางอย่างจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ในวัด (+)
12. พระภิกษุสามเณรที่มีความสามารถในการศึกษาพระปริยัติธรรม จะเป็นທີ່โปรดปรานของเจ้าอาวาสมากกว่าพระภิกษุสามเณรรูปอื่นๆ (+)
13. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่าน ให้กำลังใจในการศึกษาแก่ท่านอยู่เสมอ (+)
14. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ในวัดของท่าน ให้การสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรม น้อยเกินไป (-)
15. แม้ว่าท่านจะสอบพระปริยัติธรรมตก ท่านก็ไม่รู้สึกกังวลต่อความรู้สึกของเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ของท่านเท่าไร (-)

คำถามเหล่านี้ มีข้อเลือกให้ตอบ 7 ข้อเลือกคือ เห็นด้วยอย่างมาก,เห็นด้วย,ค่อนข้างจะเห็นด้วย,ตอบไม่ถูก/ไม่แน่ใจ,ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย,ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก ซึ่งระดับคะแนนที่ได้จากการตอบ จะมีพิสัยอยู่ระหว่าง 15-105 คะแนน ในการแบ่งกลุ่ม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 46	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตือรือร้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ “ต่ำ”
ผู้ที่ได้คะแนน 46-70	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตือรือร้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ “ปานกลาง”
ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 70	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตือรือร้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ “สูง”

ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่า “ครูสอนพระปริยัติธรรม” มีคำถามที่ใช้วัด ดังต่อไปนี้

1. ครูอาจารย์ที่สอนพระปริยัติธรรมแก่ท่าน เอาใจใส่ ต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมของท่านอยู่เสมอ (+)

2. เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนพระปริยัติธรรม อาจารย์ของท่านมักจะให้คำปรึกษาอย่างเสียไม่ได้ (-)
3. ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน มีความสามารถในการสอนพระปริยัติธรรมเป็นอย่างดี (+)
4. ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน มีความรู้ความเข้าใจในพระปริยัติธรรมเป็นอย่างดี (+)
5. ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นในการสอน (-)
6. ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน ไม่ค่อยให้ความสนใจต่อการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมมากนัก (-)
7. ท่านเห็นว่า ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน เป็นแบบอย่างที่ดีของครูสอนพระปริยัติธรรมทั่วไป (+)
8. ครูสอนพระปริยัติธรรม ตั้งความหวังในตัวท่านไว้สูง เกี่ยวกับการสอบผ่านพระปริยัติธรรม (+)
9. ท่านคิดว่า ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน คงจะดีใจมาก ถ้าท่านสามารถสอบผ่านการศึกษาศาสนาพระปริยัติธรรม (+)
10. ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน มักให้ความสนิทสนมกับพระภิกษุสามเณรที่สนใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นพิเศษ (+)
11. ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน ไม่ค่อยมีความตั้งใจในการสอนเท่าไร (-)
12. ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน ให้กำลังใจในการศึกษาแก่ท่านเป็นอย่างดี (+)
13. ครูสอนพระปริยัติธรรมของท่าน มีส่วนอย่างยิ่งในการผลักดันให้ท่านประสบผลสำเร็จในการศึกษาพระปริยัติธรรม (+)
14. ท่านไม่รู้สึกกังวลต่อความรู้สึกรักของครูสอนพระปริยัติธรรมแต่อย่างใด แม้ว่าท่านจะล้มเหลวในการสอบพระปริยัติธรรม (-)
15. ในเวลาว่าง ครูสอนพระปริยัติธรรมชวนท่านพูดคุยในเรื่องอื่นๆมากกว่าการเรียนพระปริยัติธรรม (-)

คำถามเหล่านี้ มีข้อเลือกให้ตอบ 7 ข้อเลือกเช่นเดียวกัน ซึ่งระดับคะแนนที่ได้จากการตอบ จะมีพิสัยอยู่ระหว่าง 15-105 คะแนน ในการแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 46

จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตุ้นทางการศึกษา
พระปริยัติธรรมจากครูสอนพระปริยัติธรรม“ต่ำ”

ผู้ที่ได้คะแนน 46-70	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตุ้นทางการศึกษา พระปริยัติธรรมจากครูสอนพระปริยัติธรรม “ปานกลาง”
ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 70	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตุ้นทางการศึกษา พระปริยัติธรรมจากครูสอนพระปริยัติธรรม “สูง”

กรณีในกลุ่มตัวอย่างตอบว่า “เพื่อนสนิท” มีคำถามที่ใช้วัดระดับการกระตุ้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมจากเพื่อนสนิท ดังต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่า เพื่อนสนิทของท่านส่วนใหญ่ ให้ความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมค่อนข้างต่ำ (-)
2. ท่านรู้สึกว่ เพื่อนสนิทของท่านไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนพระปริยัติธรรม (-)
3. เพื่อนสนิทของท่าน มักใช้เวลาว่างอ่านหนังสือหรือทบทวนบทเรียนพระปริยัติธรรมอยู่เป็นประจำ (+)
4. เพื่อนสนิทของท่าน เอาใจใส่ ให้คำแนะนำต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่ท่านเสมอ (+)
5. ท่านรู้สึกว่ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อนของท่านมักจะให้คำปรึกษาด้วยความเต็มใจ (+)
6. ท่านกับเพื่อนสนิท ไม่ค่อยชอบสนทนากันท่าน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนพระปริยัติธรรม (-)
7. เมื่อครูสอนพระปริยัติธรรมให้ทำแบบฝึกหัด เพื่อนสนิทของท่าน มักไม่ค่อยช่วยค้นคว้าหรือร่วมปรึกษารื้อกับท่าน (-)
8. ท่านคิดว่า เพื่อนสนิทของท่านคงจะตั้งใจมาก ถ้าท่านสามารถสอบผ่านการศึกษาพระปริยัติธรรมได้ (+)
9. เพื่อนสนิทของท่าน เข้าชั้นเรียนพระปริยัติธรรมอย่างสม่ำเสมอ (+)
10. เพื่อนสนิทของท่าน ให้ความสำคัญต่อการเรียนพระปริยัติธรรมต่ำ (-)
11. เพื่อนสนิทของท่าน จะมีความสุขเป็นพิเศษที่ได้สนทนากับคนอื่น ๆ ในเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม (+)
12. เพื่อนสนิทของท่าน เป็นผู้ที่มีความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมมากรูปหนึ่งในวัด (+)
13. เพื่อนสนิทของท่าน เป็นผู้หนึ่งที่มีความตั้งใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมสูง (+)
14. เพื่อนสนิทของท่าน ให้กำลังใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่ท่านเสมอ (+)

15. ท่านกับเพื่อน มักใช้เวลาว่างส่วนใหญ่พูดคุยกันในเรื่องต่างๆที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษาพระปริยัติธรรม (-)

สำหรับข้อเลือกตอบมี 7 ข้อเลือกเช่นเดียวกับข้างต้น ระดับคะแนนที่ได้จากการตอบ จะมีพิสัยอยู่ระหว่าง 15-105 คะแนน ในการแบ่งกลุ่ม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 46	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตุ้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมจากเพื่อนสนิท “ต่ำ”
ผู้ที่ได้คะแนน 46-75	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตุ้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมจากเพื่อนสนิท “ปานกลาง”
ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 75	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับการกระตุ้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมจากเพื่อนสนิท “สูง”

ระดับความเข้มข้นของการขัดเกลาจากสถาบันสงฆ์: หมายถึงระดับความถี่ของการถูกขัดเกลาจากการเข้าสู่การเป็นสมาชิกในสถาบันสงฆ์ของพระภิกษุสามเณร อันได้แก่ การปฏิบัติตามกิจวัตร ภาระเบียบที่เป็นบรรทัดฐานทั่วไปของสถาบันสงฆ์ ระดับของการควบคุมดูแลหรืออบรมสั่งสอนจากเจ้าอาวาส ผู้ปกครองสงฆ์ หรือพระผู้ใหญ่ภายในวัด เพื่อให้พระสงฆ์ได้เรียนรู้ จี๋มจับเอา ค่านิยม ความเชื่อ หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสถาบันสงฆ์มาเป็นของตน

สำหรับคำถามที่ใช้วัด มีดังต่อไปนี้

1. ถ้าไม่มีเหตุจำเป็น ท่านจะลงทำวัตรสวดมนต์สมาธิ (+)
2. ท่านไม่ค่อยได้สนทนากับพระผู้ใหญ่ในวัด (-)
3. เมื่ออยู่วัด ท่านต้องทำหน้าที่รับใช้พระผู้ใหญ่ในวัด (+)
4. ท่านได้รับการอบรมสั่งสอนจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์อยู่เป็นประจำ (+)
5. เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ ไม่ค่อยมีความเข้มงวดกวดขันต่อความประพฤติของพระสงฆ์ภายในวัดเท่าใดนัก (-)
6. พระในวัดของท่านโดยมาก ต้องมีความเคร่งครัดต่อพระธรรมวินัย (+)
7. พระผู้ใหญ่ในวัดของท่าน ให้คำแนะนำสั่งสอนแก่ท่านในเรื่องการดำเนินวิถีชีวิตของพระสงฆ์อยู่เสมอ (+)
8. พระสงฆ์ในวัดของท่าน ไม่ค่อยถูกลงโทษอย่างจริงจัง เมื่อมีความย่อหย่อนต่อกิจวัตรหรือกฎระเบียบของวัดที่กำหนดไว้ (-)
9. ในวัดของท่าน มีกฎกติกามากพอสมควร ในการควบคุมความประพฤติของพระภิกษุสามเณรภายในวัด (+)
10. ในวัดของท่าน พระภิกษุสามเณรต้องฉันภัตตาหารร่วมกัน (+)

11. พระภิกษุสามเณรในวัดของท่าน มีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันน้อย (-)
12. ถ้าไม่มีเหตุจำเป็น พระภิกษุสามเณรในวัดของท่านจะต้องลงฟังปาฏิโมกข์ร่วมกันทุกรูป (+)
13. ถ้าไม่มีเหตุจำเป็น พระภิกษุสามเณรในวัดของท่าน จะต้องออกบิณฑบาตทุกวัน (+)
14. ท่านผ่านการฝึกกรรมฐานมาพอสมควร (+)
15. ท่านสามารถหลีกเลี่ยงการถูกฝึกฝนอบรมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ได้ตามต้องการ (-)
16. ท่านคิดว่า ในวัดของท่าน พระภิกษุสามเณรค่อนข้างจะมีความย่อหย่อนในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย (-)
17. เจ้าอาวาสหรือผู้บริหารในวัดของท่าน ไม่สามารถจะควบคุมดูแลความประพฤติของพระภิกษุสามเณรในวัดได้อย่างทั่วถึง (-)
18. เจ้าอาวาสในวัดของท่าน ค่อนข้างจะให้ความสำคัญต่อกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่าการกวดขันให้พระภิกษุสามเณรในวัด มีความประพฤติเรียบร้อย (-)
19. โดยภาพรวม ท่านคิดว่าท่านผ่านการฝึกฝนอบรมจากสถาบันสงฆ์มากกว่าพระภิกษุสามเณรทั่วไป (+)
20. ท่านถูกควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด จนไม่ค่อยมีเวลาเป็นของตนเอง (+)

จากการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ (reliability test) พบข้อความที่มีค่าเป็นลบ 3 ข้อด้วยกัน คือ คำถามข้อ 2,3,10 และคำถามที่มีค่า Alpha ต่ำ 5 ข้อคือ ข้อ 15 และ 20 จึงตัดออกจากทั้งหมด (รวม 5 ข้อด้วยกัน) ดังนั้น คำถามที่ใช้ในมาตรวัดระดับการขัดเกลาจากสถาบันสงฆ์ จึงเหลืออยู่ทั้งสิ้น 15 ข้อด้วยกัน

คะแนนที่ได้จากผลรวมของคำตอบในคำถามทุกข้อ จะอยู่ในช่วง 15-105 คะแนน ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 45	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับความเข้มข้นของการขัดเกลา “ต่ำ”
ผู้ที่ได้คะแนน 45-75	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับความเข้มข้นของการขัดเกลา “ปานกลาง”
ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 75	จัดอยู่ในกลุ่มมีระดับความเข้มข้นของการขัดเกลา “สูง”

แรงจูงใจใฝ่ความสำเร็จ: หมายถึงพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรที่กระทำ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จทางการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงแรงจูงใจใฝ่

ความสำเร็จดังกล่าว ได้แก่ ความต้องการและความพยายามเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จทางการศึกษาพระปริยัติธรรม ความไม่ย่อท้อต่อความล้มเหลวที่ได้รับ ความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ความต้องการที่จะทำให้ผลการศึกษาดีกว่าหรือเท่ากับมาตรฐานดีเด่นที่ตนตั้งไว้

มีคำถามที่ใช้วัดแรงจูงใจใฝ่ความสำเร็จดังกล่าว ดังนี้

1. ท่านมีความพยายามจนสุดความสามารถ เพื่อที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาพระปริยัติธรรม (+)
2. เมื่อท่านประสบความล้มเหลวในการศึกษาพระปริยัติธรรม ท่านจะพยายามหาข้อบกพร่องและแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้นเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ (+)
3. เมื่อท่านพบกับบทเรียนที่ยากมากๆ ท่านจะรู้สึกท้อถอย หมดกำลังใจที่จะท่องหรือทำความเข้าใจในบทเรียนนั้นๆ (-)
4. ท่านเห็นว่า ระดับสูงสุดของการศึกษาพระปริยัติธรรมที่ท่านคิดเอาไว้ สูงเกินไป ท่านคงไม่สามารถสอบผ่านถึงระดับนั้นได้ (-)
5. ท่านไม่ค่อยมีกำลังใจที่จะทำการศึกษาพระปริยัติธรรม (-)
6. ท่านศึกษาพระปริยัติธรรม เพียงเพื่อทำตามกฎระเบียบของวัดเท่านั้น (-)
7. ท่านไม่หวังว่า จะทำให้บุคคลอื่นยอมรับตัวท่าน ในด้านการศึกษาพระปริยัติธรรม (-)
8. ท่านคิดว่าความยากของการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถของท่าน (+)
9. ในขณะที่เรียนพระปริยัติธรรม ท่านมุ่งหวังอย่างยิ่งที่จะต้องสอบผ่านพระปริยัติธรรมให้ได้ (+)
10. ท่านคิดอยู่เสมอว่า จะต้องมีความสามารถทางการศึกษาพระปริยัติธรรมสูงกว่าพระรูปอื่นๆในวัด (+)
11. ท่านคิดว่า ท่านทุ่มเทเวลาให้กับการศึกษาพระปริยัติธรรมน้อยเกินไป (-)
12. ท่านคิดว่า ท่านมีความสามารถในการศึกษาพระปริยัติธรรมน้อย (-)
13. การสอบพระปริยัติธรรมได้ชั้นสูงๆ ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของเป้าหมายในชีวิตการเป็นพระสงฆ์ของท่าน (-)
14. การสอบพระปริยัติธรรมได้ชั้นสูงสุด ถือเป็นความสำเร็จสูงสุดในชีวิตของท่าน (+)

ผลของการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ของคำถามเหล่านี้ มีคำถามที่มีค่าเป็นลบ 5 ข้อด้วยกัน คือคำถามข้อ 6,12,14 จึงตัดออกไปทั้งหมด คำถามที่เหลือมีจำนวนทั้งสิ้น 11 ข้อด้วยกัน

คะแนนที่ได้จากผลรวมของข้อเลือกตอบในคำถามที่เหลือทุกข้อ จะอยู่ในช่วง 11-77 คะแนน ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 34

จัดอยู่ในกลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่ความสำเร็จ “น้อย”

ผู้ที่ได้คะแนน 34-55

จัดอยู่ในกลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่ความสำเร็จ “ปานกลาง”

ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 55

จัดอยู่ในกลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่ความสำเร็จ “มาก”

ทัศนคติต่อระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม: หมายถึง ความรู้สึกชอบ-ไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ ต่อระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน เช่น วิธีการเรียนการสอน ความสามารถของครูสอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การวัดผล หลักสูตรที่ใช้เรียน เป็นต้น

ข้อความที่ใช้วัดทัศนคติต่อระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม ประกอบด้วยคำถาม ดังต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่า วิธีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมที่จัดดำเนินการกันโดยทั่วไปในปัจจุบัน เหมาะสมดีอยู่แล้ว (+)
2. ท่านรู้สึกว่าการสอนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ในปัจจุบัน มีความสามารถในการสอนอยู่ในระดับที่ดี (+)
3. ไม่มีวิธีอื่นใด ที่จะนำมาใช้ในการวัดผลการศึกษาพระปริยัติธรรมได้ดีเท่ากับวิธีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (+)
4. หลักสูตรพระปริยัติธรรมที่เรียนอยู่ในปัจจุบัน มีเนื้อหาที่เหมาะสมดีอยู่แล้วที่จะทำให้พระสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจพระพุทธศาสนา (+)
5. ท่านคิดว่า เกณฑ์วัดผลการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้วัดความรู้ทางพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ได้อย่างถูกต้อง (+)
6. ท่านเห็นว่า บุคลากรทางด้านการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ จะต้องได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมอีกมาก (-)
7. ท่านคิดว่า ควรมีการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมในปัจจุบันให้มีมาตรฐานที่ดีกว่านี้ (-)
8. ท่านเห็นว่า สถาบันสงฆ์จะล้าหลังไปเรื่อยๆ หากยังใช้วิธีการศึกษาพระปริยัติธรรมแบบปัจจุบันอยู่ (-)
9. ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน ทำให้พระสงฆ์มีความรู้ทางพระปริยัติธรรมอย่างลึกซึ้ง (+)
10. หลักสูตรพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน ไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของพระสงฆ์ (-)
11. ท่านคิดว่า หลักสูตรพระปริยัติธรรมที่เรียนอยู่ในปัจจุบัน ไม่ยากเกินไปสำหรับผู้สนใจ (+)

12. หากมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมไปจากปัจจุบัน ท่านคิดว่าจะทำให้ความรู้ทางพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ค่อยลงไป (+)
13. ไม่มีวิธีการอื่น ๆ ที่จะทำให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทางพระปริยัติธรรมดีไปกว่าระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน (+)
14. ครูสอนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการสอนน้อยเกินไป (-)
15. วัดส่วนใหญ่ ไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีคุณภาพ (-)
16. ผู้บริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี (+)
17. ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน ไม่สร้างแรงจูงใจให้พระภิกษุสามเณรต้องการศึกษา (-)
18. โดยภาพรวม การศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ ได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่พอควร (+)
19. พระภิกษุสามเณรที่เข้าสู่ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน จะสามารถซึมซับรับเอาค่านิยมหรือความเชื่อภายในสถาบันสงฆ์ได้เป็นอย่างดี (+)

เมื่อนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความเชื่อถือได้ พบค่าถามที่มีค่า Alpha ต่ำ 3 ข้อคือ ข้อที่ 11, 16, 18 ดังนั้น จึงตัดออกจากแบบสอบถาม คงเหลือคำถามที่ใช้วัด 16 ข้อ

สำหรับคะแนนที่ได้จากการวัดทัศนคติต่อระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมที่เหลือทั้งสิ้น 16 ข้อ จะอยู่ในช่วง 16-112 คะแนนด้วยกัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ จะแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม โดยมีเกณฑ์กำหนดดังต่อไปนี้

ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 49	จัดอยู่ในกลุ่มมีทัศนคติต่อระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมในเชิงลบ
ผู้ที่ได้คะแนน 49-80	จัดอยู่ในกลุ่มมีทัศนคติต่อระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม “ปานกลาง”
ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 80	จัดอยู่ในกลุ่มมีทัศนคติต่อระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม ในเชิงบวก

ความโน้มเอียงในการลาสิกขา: หมายถึง ความคิดของพระสงฆ์ที่จะลาสิกขา ถ้ามีโอกาสใช้วัด โดยคำถามต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าจะลาสิกขาหรือไม่ ถ้ามีโอกาส

สำหรับคำตอบ จะมีให้เลือก 5 ข้อเลือก คือ

- (1) ลาสิกขาแน่นอน
- (2) อาจจะลาสิกขา
- (3) ไม่แน่ใจ/ตอบไม่ถูก
- (4) อาจจะไม่ลาสิกขา
- (5) ไม่ลาสิกขาแน่นอน

ในการแบ่งกลุ่ม ใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มดังนี้

- ถ้าตอบข้อ (3) (4) หรือ (5) จัดเป็นผู้มีความโน้มเอียงในการลาสิกขา “ต่ำ”
 ถ้าตอบข้อ (1) หรือ (2) จัดเป็นผู้มีความโน้มเอียงในการลาสิกขา “สูง”

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาจะใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นหลัก โดยแบบสอบถามที่ใช้ จะมี 3 ตอนด้วยกัน ดังนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

ประกอบด้วยคำถามจำนวน 11 ข้อ คือ

1. ขณะนี้ ท่านเรียนอยู่ในคณะ วิชาเอก ปีที่.....
2. อายุ ปี
3. ท่านเคยบวชเป็นสามเณรมา.....พรรษา บวชเป็นพระภิกษุมาแล้ว..... พรรษา
4. ภูมิลำเนาเดิม
 ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้
5. ท่านสอบได้นักธรรมชั้น..... สอบบาลีได้เปรียญธรรม.....ประโยค
6. หลังจากบวชแล้วนานเท่าใด ท่านจึงเริ่มเรียนพระปริยัติธรรม
 ประมาณ 3 เดือนหรือน้อยกว่า ประมาณ 4-6 เดือน
 ประมาณ 7-9 เดือน มากกว่า 9 เดือน
7. ในวัดของท่าน มีการบังคับให้พระภิกษุสามเณรต้องเรียนนักธรรมถึงระดับใด
 นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท
 นักธรรมชั้นเอก ไม่มีการบังคับ

8. ในวัดของท่าน มีการบังคับให้พระภิกษุสามเณรต้องเรียนบาลีถึงระดับใด
- [] ประโยค 1-2 ถึง ป.ธ 3 [] ป.ธ 4 - ป.ธ 6
- [] ป.ธ 7 - ป.ธ 9 [] ไม่มีการบังคับ
9. ปัจจุบันนี้ ท่านเกี่ยวข้องกับการศึกษาพระปริยัติธรรมในลักษณะใด
- [] เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม
- [] เป็นนักเรียนพระปริยัติธรรม
- [] เป็นทั้งครูสอนและนักเรียนพระปริยัติธรรม
- [] ไม่ได้เป็นทั้งครูสอนและนักเรียนพระปริยัติธรรม
10. สถานภาพของท่านในวัด
- [] พระสังฆาธิการ [] ไม่ได้เป็นพระสังฆาธิการ
11. วัตถุประสงค์ในการบวชของท่านคือ
- [] บวชตามประเพณี [] บวชเพราะศรัทธาในพระพุทธศาสนา
- [] บวชเพื่อตอบแทนบุญคุณบิดามารดา
- [] บวชเพื่อแสวงหาทางพ้นทุกข์
- [] บวชเพื่อศึกษาคือ
- [] เหตุผลอื่นๆ(โปรดระบุ.....)

ตอนที่ 2: ความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรม (ดูรายละเอียดในตอนที่แล้ว)

ตอนที่ 3: ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรม: แบ่งออกเป็น 6

ข้อย่อย คือ

1. การมองเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการศึกษา
2. การควบคุมจากเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์
3. การกระตุ้นทางการศึกษาพระปริยัติธรรมของบุคคลสำคัญ
4. ความเข้มข้นของการขัดเกลาจากสถาบันสงฆ์
5. แรงจูงใจใฝ่ความสำเร็จ
6. ทักษะคิดต่อระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม
7. ความโน้มเอียงในการลาสิกขา

(ดูรายละเอียดในตอนที่แล้ว)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรหลักที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นพระนิสิตชั้นปีที่ 1-4 จากทุกคณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าพระนิสิตเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การนำไปทำการศึกษา ด้วยเหตุผลดังนี้

1. มีระยะเวลาในการอุปสมบทมานานพอสมควร จึงไม่ถือว่าพระนิสิตเหล่านี้เป็นสมาชิกใหม่ของสถาบันสงฆ์ที่เข้ามาเป็นสมาชิกของสถาบันสงฆ์เพียงชั่วครั้งชั่วคราว
2. พระนิสิตเหล่านี้ ได้รับการศึกษาทางด้านพระปริยัติธรรมและมีวุฒิทางการศึกษาพระปริยัติธรรมมาแล้วในระดับนักรธรรมชั้นเอกเป็นอย่างน้อย จึงมีความรู้เกี่ยวกับระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นอย่างดี สามารถจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี
3. ส่วนหนึ่งของพระนิสิตเหล่านี้ จะอยู่ในฐานะเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมประจำวัดต่างๆด้วยในขณะเดียวกัน รวมทั้งบางส่วนก็จะอาจจะยังคงศึกษาพระปริยัติธรรมควบคู่ไปกับการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ด้วย จึงเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์เป็นอย่างดี
4. ทิสัย (range) ของวุฒิทางการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระนิสิต จะมีความแตกต่างกันหลากหลาย รวมทั้งเป็นผู้มีภูมิลำเนาเดิมกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆแทบทุกจังหวัดของประเทศ และสถานที่จำพรรษาของพระนิสิตเหล่านี้ปัจจุบัน ก็กระจายอยู่ในวัดต่างๆในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล จึงน่าที่จะได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายแตกต่างกันสูงและสามารถเป็นตัวแทน (representative) ของพระสงฆ์ส่วนใหญ่ได้ในระดับหนึ่ง

สำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรดังกล่าว จะใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ในขั้นแรก จะจัดแบ่งพระนิสิตทั้งหมดทุกคณะออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน โดยใช้ชั้นปีที่เรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม จะได้กลุ่มย่อยทั้งสิ้น 4 กลุ่มคือ พระนิสิตชั้นปีที่ 1, พระนิสิตชั้นปีที่ 2, พระนิสิตชั้นปีที่ 3 และพระนิสิตชั้นปีที่ 4 ตามลำดับ

ขั้นที่สอง เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล จะแบ่งกลุ่มพระนิสิตทั้ง 4 กลุ่มข้างต้น ออกเป็นกลุ่มย่อยตามจำนวนห้องเรียนของพระนิสิตในแต่ละชั้นปี และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (random sampling) จากหมายเลขห้องเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างชั้นปีละ 75 รูป จึงมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้นรวม 300 รูป

สำหรับจุดค้อยของกลุ่มประชากรดังกล่าวก็คือ การที่พระนิสิตเหล่านี้ กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันเดียวกันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ เป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาวิชาการอื่นๆนอกเหนือไปจากพระปริยัติธรรมด้วย อาจจะทำให้ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือแตกต่างไปจากพระภิกษุสามเณรอื่นๆซึ่งศึกษาปริยัติธรรมเพียงอย่างเดียว ดังนั้น ผลของการศึกษาที่ได้ จึงอาจจะไม่ใช้ลักษณะร่วม(commonality) ของพระสงฆ์กำลังศึกษาหรือเคยศึกษาพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ก็ได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรขึ้นมาอีกกลุ่มหนึ่ง คือพระสงฆ์ซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ ที่มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมมาเป็นเวลานาน เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (interview) การสุ่มตัวอย่าง จะเป็นการสุ่มแบบเจาะจง (purposeive sampling) จำนวน 5-10 รูป เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพิ่มเติมในเชิงคุณภาพ (quanlitative) เพื่อให้ผลการศึกษา มีความสมบูรณ์มากขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาใช้วิธีดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม (questionnaire) ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระนิสิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น ส่วนวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ของแบบสอบถาม ใช้วิธีนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและท่านผู้รู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นผู้ตรวจสอบ เพื่อให้แบบสอบถามดังกล่าวสามารถสื่อหรือวัดในประเด็นที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง

ส่วนประเด็นความเชื่อถือได้ (reliability) ของมาตรวัดในแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำเอาค่าถ่วงน้ำหนักในมาตรวัดต่างๆที่สร้างขึ้น มาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำผลที่ได้รับมาหาค่า Reliability Coefficient Alpha เพื่อพิจารณาหาความสอดคล้องของคำถาม ถ้าพบว่าข้อความใดมีค่า Correlated Item-Total Correlation ต่ำกว่าข้อความอื่นๆมากจนเห็นเด่นชัด หรือมีค่าเป็นลบ ซึ่งหมายความว่าข้อความนั้น ไม่มีความสอดคล้องหรือสอดคล้องกับข้อความอื่นๆน้อย ค่าตอบเหล่านั้นก็จะถูกตัดออกไป และถ้าหากเห็นว่าข้อความที่เหลือยังคงเพียงพอต่อการวัดประเด็นที่ต้องการหรือเหลือคำถามที่คล้ายๆกันอยู่ ก็จะไม่สร้างคำถามขึ้นมาใหม่เพื่อทดแทนคำถามที่ตัดออกไป ซึ่งค่าความเชื่อถือได้ดังกล่าว ได้จากการคำนวณโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เป็นเครื่องมือ (ดูค่าความเชื่อถือได้ของคำถามต่างๆได้ในภาคผนวก ข)

ส่วนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาจะทำหนังสือขอความกรุณาไปยังอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์ เพื่อส่งการไปยังหน่วยงานภายในคณะต่างๆ ให้ดำเนินการนำแบบสอบถามจากผู้วิจัยไปให้พระนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้วทำการกรอกแบบสอบถาม และหลังจากนั้นผู้วิจัยก็จะไปปรับแบบสอบถามกลับมาตามกำหนดเวลาที่หน่วยงานภายในคณะนั้นๆ กำหนด เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

การสัมภาษณ์ (interview) ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพระสังฆาธิการหรือครูสอนพระปริยัติธรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมมาเป็นระยะเวลาานาน จะใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพิ่มเติมในเชิงคุณภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผลการศึกษามีเนื้อหาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการพรรณนาหรือบรรยาย แสดงข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเบื้องต้น (exploratory) ทั่วๆ ไป ตามสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่เท่านั้น สถิติที่เกี่ยวข้องที่ผู้ศึกษานำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ ได้แก่

1. ในส่วนของการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดในแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติ Reliability Coefficient Alpha เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของคำถาม
2. ในการบรรยายลักษณะทั่วไปของข้อมูล ใช้ตารางแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นหลักในการพรรณนาลักษณะทั่วไปของข้อมูล
3. ในกรณีที่ต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จะใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) เป็นหลัก โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ 0.05 โดยใช้ค่า Cramer's V สำหรับการพิจารณาขนาดความสัมพันธ์ในตาราง 3x2 และใช้ค่า Phi สำหรับการพิจารณาขนาดความสัมพันธ์ในตาราง 2x2
4. การคำนวณหาค่าสถิติดังกล่าวทั้งหมด จะใช้โปรแกรม SPSS for Windows Ver.5 เป็นเครื่องมือในการคำนวณ